

בַּרְשָׁת

שׁוֹפְטִים

עַם אֹנֶק לֹא וְרַע”

פרשת שופטים

יח שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ

בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ

וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק:

דִּינִין וּפִרְעָנִין תִּמְנֶי לָךְ בְּכָל קְרוֹיֶךָ דִּי

יִי אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וִידוּנוֹן יִתֶּן

עֲמָא דִין דְקָשׁוּט:

**שופטים ושוטרים. שופטים, דיינין
הפוסקים את הדין: ושוטרים. הרודין את
העם אחר מצותן, שמכין וכופתין במקל
וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט:
בכל שעריך. בכל עיר ועיר: לשבטיך.
מוסב על תתן לך, שופטים ושוטרים תתן
לך לשבטיך בכל שעריך אשר ה' אלהיך
נתן לך: לשבטיך. מלמד, שמושיבין
דיינין לכל שבט ושבט ובכל עיר ועיר:
ושפטו את העם וגו'. מנה דיינין מומחים**

וְצַדִּיקִים לְשׁוּפֹט צֶדֶק:

יֵט לֹא תִטָּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר

פָּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי

הַשֹּׁחַד יַעֲוֶה עֵינַי חֲכָמִים

וַיִּסְלֹף דְּבָרֵי צַדִּיקִם:

לֹא תִצְלִי דִין לֹא תִשְׁתַּמּוּדַע אִפִּין

וְלֹא תִקַּבֵּל שֹׁחַד אֲרֵי שֹׁחַד מֵעוֹר

עֵינַי חֲכִימִין וּמִקְלָקֵל פִּתְגָּמִין תִּרְיָצִין:

לֹא תִטָּה מִשְׁפָּט. כַּמְשָׁמְעוּ: לֹא תִכִּיר

**פנים. אף בשעת הטענות, אזהרה לדיין
שלא יהא רך לזה וקשה לזה, אחד עומד
ואחד יושב, לפי שכשזואה שהדיין מכבד
את חבירו, מסתמין טענותיו: ולא תקח
שחד. אפילו לשפוט צדק: כי השחד
יעזר. משקבל שוחד ממנו, אי אפשר
שלא יטה את לבבו אצלו להפך בזכותו:
דברי צדיקים. דברים המצודקים,
משפטי אמת:**

כ צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדּוּ לְמַעַן תַּחֲיֶה

וִירְשָׁתָּהּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:

קִשְׁטָא קִשְׁטָא תְּהִי רְדִיף בְּדִיל דְּתִיחִי

וְתִירַת יְת אֲרַעָא דִּי אֱלֹהֶךָ יְהִי לָךְ:

צדק צדק תרדף. הלך אחר בית דין יפה:

למען תחיה וירשת. בדאי הוא מנוי

הדיינין הכשרים, להחיות את ישראל

ולהושיבן על אדמתן:

בא לא תפגע לך אַשְׁרָה כָּל עֵץ

אֶצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר

תַּעֲשֶׂה לָּךְ:

לֹא תִצּוּב לָךְ אֲשֶׁר־תִּכָּל אֵילָן בְּסִטֵּר

מִדְבַּחַּא דִּי אֱלֹהֶיךָ דִּי תַעֲבֹד לָךְ:

לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁר־הִיא לְחַיִּיבו עֲלֶיהָ מִשְׁעַת

נְטִיעָתָהּ, וְאִפִּילוּ לֹא עֲבָדָהּ, עוֹבֵר בְּלֹא

תַּעֲשֶׂה עַל נְטִיעָתָהּ: לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁר־הִיא

כָּל עֵץ אֶצֶל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֲזַהֲרָה

לְנוֹטֵעַ אֵילָן וּלְבוֹנֵה בַּיִת בַּהָר הַבַּיִת:

כִּי וְלֹא תִקְוֶה לָךְ מִצְבָּח אֲשֶׁר

שָׁנָא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

וְלֹא תִקִּים לָךְ קָמָא דִּי סַנִּי יִי אֱלֹהֶךָ:

וְלֹא תִקִּים לְךָ מִצְבָּה. מִצְבַּת אֲבִן אַחַת,

לְהִקְרִיב עָלֶיהָ אֲפִילוּ לְשָׁמַיִם: אֲשֶׁר שָׁנָא.

מִזְבַּח אֲבָנִים וּמִזְבַּח אֲדָמָה צוּה לַעֲשׂוֹת,

וְאֵת זֶה שָׁנָא, כִּי חָק הִיטָה לְכַנְעָנִים,

וְאֶעֱ"פ שֶׁהִיטָה אֲהוּבָה לֹו בִּימֵי הָאֲבוֹת,

עַכְשִׁיו שָׁנָא, מֵאַחַר שֶׁעָשְׂאוּהָ אֲלוֹ חָק

לַעֲבֹדֶת אֱלֹהִים:

אֵלֹא תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר
וְעֶשֶׂה אֲשֶׁר יְהוָה בּוֹ מוֹם כֹּל
דְּבַר רָע כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ הוּא:

לֹא תִכּוֹס קֶדֶם יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹּר וְאָמַר דִּי
יְהִי בִּה מוֹמָא כֹּל מִדַּעַם בִּישׁ אֲרִי
מִרְחַק קֶדֶם יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא:

לֹא תִזְבַּח זָגוֹ כֹּל דְּבַר רָע. אִזְהִרָה לְמַפְגַּל
בְּקִדְשִׁים ע"י דְּבוּר רָע. וְעוֹד נִדְרָשׁוּ בּוֹ

שאר דרשות בשחיטת קדשים:

ב כִּי יִמָּצֵא בְּקֶרֶבְךָ בְּאֶחָד

שְׂעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן

לָךְ אִישׁ אֹו אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה

אֶת הָרָע בְּעֵינָי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ:

אֲרִי יִשְׁתַּכַּח בֵּינָךְ בַּחֲדָא מִקְרוֹיךָ דִּי

אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ גִּבּוֹר אֹו אֶתְתָּא דִּי

יַעֲבֹד יְת דְּבִישׁ קָדָם יִי אֱלֹהֶיךָ לְמַעַבֵּר

עַל קִימָה:

לְעֵבֶר בְּרִיתוֹ. אֲשֶׁר כָּרַת ה' אֶתְכֶם שְׁלֹא

לְעֵבוֹד אֱלֹהִים:

ג וַיִּלֶּךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים

וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וַלְשֹׁמֵשׁ אֹ

לִיָּרֵחַ אֹ לְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם

אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי:

וְאֵזֶל וּפָלַח לְטַעֲוֹת עַמִּמִּיָּא וּסְגִיד לְהוֹן

וַלְשֹׁמֵשׁ אֹ לְסִיִּהָרָא אֹ לְכָל חֵילִי

שְׁמִיָּא דִּי לֹא פִקְדִיתָ:

אֲשֶׁר לֹא צוֹיִתִּי. לְעַבְדֶּם:

דַּ וְהִגֵּד לָךְ וְשִׁמְעֵת וְדַרְשֵׁת

הַיֵּטִב וְהַנָּה אֲמַת נְכוֹן הַדָּבָר

נַעֲשֶׂתָה הַתּוֹעֲבָה הַזֹּאת

בְּיִשְׂרָאֵל:

וַיִּתְּחִי לָךְ וְתִשְׁמַע וְתִתְּבַע יְאוֹת וְהָא

קִשְׁטָא כּוֹן פִּתְגָמָא אֶתְעַבִּידַת

תּוֹעֲבָתָא הָדָא בְּיִשְׂרָאֵל:

נכון. מכוון העדות:

הַיְּהוּצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אֹ

אֶת הָאִשָּׁה הַהוּא אֲשֶׁר עָשׂוּ

אֶת הַדָּבָר הַרַע הַזֶּה אֵל

שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אֹ אֶת

הָאִשָּׁה וְסִקְלֹתָם בְּאֲבָנִים

וְמָתוּ:

וְתִפֹּק יָת גְּבֹרָא הַהוּא אֹ יָת אֲתָתָא

הַהִיא דִּי עֲבָדוּ יָת פְּתִגְמָא בִּישָׂא הַדִּין

לְתַרְע בֵּית דִּינָךְ יֵת גְּבֻרָא אוּ יֵת

אַתָּתָא וְתַרְגְּמוֹן בְּאַבְנֵיָא וַיְמוֹתוּן:

והוצאת את האיש ההוא וגו' אל שעריך

וגו'. המתרגם אל שעריך, לתרע בית

דינך, טועה, שכן שנינו אל שעריך זה

שער שעבד בו, או אינו אלא שער שנדון

בו, נאמר שעריך למטה ונאמר שעריך

למעלה, מה שעריך האמור למעלה שער

שעבד בו, אף שעריך האמור למטה שער

שעבד בו, ותרגומו לקרויך:

וְעַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אֹשֵׁלְשָׁה

עֵדִים יוֹמֶת חֶמֶת לֹא יוֹמֶת עַל

פִּי עַד אֶחָד:

עַל מִימַר תִּירִין סֶהֱדִין אֹ תִלְתָּא סֶהֱדִין

יִתְקַטֵּל דְּחִיב קְטוֹל לָא יִתְקַטֵּל עַל

מִימַר סֶהֱדִיד חָד:

שנים עדים או שלשה. אם מתקיימת

עדות בשנים למה פרט כך שלשה,

להקיש שלשה לשנים, מה שנים עדות

אחת אף שלשה עדות אחת, ואין נעשין

זֹמַמִּין עַד שִׁיזֹמְמוּ כֹלָם:

וַיֵּד הָעֵדִים תְּהִיָּה בּוֹ בְּרֹאשְׁנָה

לְהַמִּיתוֹ וַיֵּד כָּל הָעָם בְּאַחֲרָנָה

וּבַעֲרַת הָרַע מִקֶּרְבֶּךָ:

יָדָא דְסִהְדִּיא תְּהִי בֵּהּ בְּקִדְמִיתָא

לְמַקְטִּלָּהּ וַיָּדָא דְכָל עַמָּא בְּבִתְרִיתָא

וְתַפְּלִי עֶבֶד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ:

ח כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דָּבָר לְמַשְׁפָּט

בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין

וּבֵין נָגַע לְנָגַע דְּבָרֵי רִיבֹת

בְּשַׁעֲרֵיךָ וּקְמֹת וְעֲלִית אֶל

הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

אֲרִי יִתְכַּסֵּי מִנֶּךָ פִּתְגָמָא לְדִינָא בֵּין

דָּמָא לְדָמָא בֵּין דִּינָא לְדִינָא וּבֵין

מַכְתֵּשׁ סְגִירוֹ לְמַכְתֵּשׁ סְגִירוֹ פִּתְגָמִי

פְּלִגְתָּא דִּינָא בְּקִרְוֶיךָ וְתִקּוּם וְתִסַּק

לְאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יִי אֱלֹהֶיךָ בֵּה:

כִּי יִפְּלֹא. כָּל הַפְּלֹאָה לְשׁוֹן הַבְּדִלָּה

וּפְרִישָׁה, שֶׁהַדָּבָר נִבְדָּל וּמְכוּסָה מִמֶּךָ: בֵּין

דָּם לְדָם. בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר: בֵּין דִּין

לְדִין. בֵּין דִּין זָכָאי לְדִין חַיִּיב: וּבֵין נֹגַע

לְנֹגַע. בֵּין נֹגַע טָמֵא לְנֹגַע טָהוֹר: דְּבָרֵי

רִיבּוֹת. שִׁיחִיו חֲכָמֵי הָעִיר חוֹלְקִים בַּדָּבָר,

זֶה מִטָּמֵא וְזֶה מִטָּהוֹר, זֶה מַחֲיִיב וְזֶה מְזַכֶּה:

וְקָמַת וְעֲלִית. מִלְּמַד, שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ

גְּבוּהָ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת:

ט וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם

וְאֵל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים

הָהֵם וְדַרְשָׁתָּ וְהַגִּידוּ לָךְ אֶת

דְּבַר הַמִּשְׁפָּט:

וְתִיתִי לָוֶה פֶּה־נִּיא לְוֹאִי וּלְוֶה דִּינָא דִּי

יְהִי בְיוֹמֵיָא הָאֲנֹן וְתִתְּבַע וַיַּחֲוֹן לָךְ

יָת פְּתַגְמָא דְּדִינָא:

הַבְּהֻנִּים הַלְוִיִּם. הַבְּהֻנִּים שִׁיצְאוּ מִשְׁבֹּט

לְוִי: וְאֵל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים

הָהֵם. וְאִפִּילוּ אֵינֹן כִּשְׂאֵר שׁוֹפְטִים שֶׁהָיוּ

לפניו, אתה צריך לשמוע לו, אין לך אלא

שופט שבימין:

וַעֲשֵׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר

יְגִידוּ לָךְ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וְשִׁמְרָתָּ

לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךְ:

וְתַעֲבֹד עַל מִימַר פֶּתַח־מַאֲדֵי יַחְוִין לָךְ

מִן אֲתֵרָא הַהוּא דִּי יִתְרַעֵי יִי וְתִטֵּר

לְמַעַבְד כְּכֹל דִּי יִלְפִנָּךְ:

יֵאָעֵל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוֹךְ

וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לָךְ

תַּעֲשֶׂה לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר

אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יָמִין וּשְׂמאל:

עַל מִימַר אֲוִרִיתָא דִּי יִלְפִנְךָ וְעַל דִּינָא

דִּי יִימְרוּן לָךְ תַּעֲבֹד לֹא תִסִּי מִן

פְּתִגְמָא דִּי יַחֲוִין לָךְ יִמִּינָא וּשְׂמאלָא:

יָמִין וּשְׂמאל. אֲפִילוּ אֹמֵר לָךְ עַל יָמִין

שְׂמאל וְעַל שְׂמאל שְׂמאל יָמִין, וְכֹל

שכן כשאומר לך על ימין ימין, ועל
שמאל שמאל:

יב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּזָדוֹן
לְבָלְתִּי שָׁמַע אֶל הַכֹּהֵן הָעֹמֵד
לְשָׁרֵת שָׁם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
אִם אֶל הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ
הַהוּא וּבַעֲרֹתָ הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:
וַגִּבּוֹר דִּי יַעֲבֹד בְּרִשְׁעָא בְּדִיל דְּלֹא
לְקַבְּלָא מִן כְּהֵנָּא דְקָאִם לְשִׁמְשָׁא תַּמָּן

קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ אוּ מִן דִּינָא וַיִּתְקַטֵּל

גִּבּוֹרָא הָהוּא וַתִּפְּלֵי עֶבֶד דְּבִישׁ

מִיִּשְׂרָאֵל:

יג וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא

יִזְיָדוּן עוֹד:

וְכָל עַמָּא יִשְׁמְעוּן וַיִּדְחֻלוּן וְלֹא

יִרְשִׁיעוּן עוֹד:

וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ. מִכָּאן, שִׁמְמַתִּינִין לוֹ

עַד הָרַגְל, וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְל:

יְדֹנִי כִּי תָבֹא אֵלַי

הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְחֻזָּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן

לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיֵּשְׁבָתָהּ בָּהּ

וְאָמַרְתָּ אֲשֶׁר־מָה עָלַי מֶלֶךְ כָּכָל

הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי׃

אֲרִי תַעֲזֹל לְאַרְעָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יְהִי לָךְ

וְתִירָתָהּ וְתִיתָב בָּהּ וְתִימָר אֱמִנִי עָלַי

מֶלֶכָּא כָּכֵל עֲמִמִּיא דִּי בְּסַחְרֵנִי:

טו שׁוּם תַּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר

יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקָּרֵב

אֲחֶיךָ תַּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא

תֹּכֵל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי

אֲשֶׁר לֹא אֲחֶיךָ הוּא:

מִנָּאָה תִּמְנִי עֲלֶךָ מֶלֶכָּא דִּי יִתְרַעֵי יִי

אֱלֹהֶךָ בַּהּ מִגֹּו אֲחֶיךָ תִּמְנִי עֲלֶךָ מֶלֶכָּא

לֵית לָךְ רִשׁוֹ לְמִנָּאָה עֲלֶךָ גִּבּוֹר נֹכְרִי

דִּי לֹא אַחֲוֵי הוּא:

טוֹרֵק לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוֹסִים וְלֹא

יָשִׁיב אֶת הָעָם מִצְרֵימָה לְמַעַן

הִרְבּוֹת סוֹם וַיְהִיָּה אָמַר לָכֶם

לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה

עוֹד:

לְחֹד לֹא יִסְגִּי לָהּ סוֹסוֹן וְלֹא יִתֵּב יָת

עֲמָא לְמִצְרַיִם בְּדִיל לְאַסְגָּאָה לָהּ

סוֹסוֹן וַיֵּי אָמַר לְכוּן לֹא תוֹסְפוּן

לְמַתּוֹב בְּאַרְחַּ הַדִּין עוֹד:

לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוֹסִים. אֲלֹא כַּדִּי מִרְכַּבְתּוֹ,

שֶׁלֹא יֵשִׁיב אֶת הָעַם מִצְרִימָה, שֶׁהַסּוֹסִים

בָּאִים מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁלְמָה, וְתַעֲלֶה

וְתֵצֵא מִרְכַּבָּה מִמִּצְרַיִם בֶּשֶׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף

וְסוֹם בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה:

יִזְ וְלֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים וְלֹא

יִסּוֹר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא

יִרְבֶּה לוֹ מְאֹד:

וְלֹא יִסְגִּי לָהּ נָשִׁין וְלֹא יִטְעִי לְבָהּ

וְכִסְפָּא וְדַהֲבָא לֹא יִסְגִּי לָהּ לַחֲדָא:

וְלֹא יִרְבֶּה לּוֹ נָשִׁים. אֲלֹא שְׂמוּנָה עֲשֵׂרָה,

שֶׁמִּצִּינוּ שֶׁהָיוּ לּוֹ כְּדֹד שֵׁשׁ נָשִׁים, וְנֹאמַר

לּוֹ, וְאִם מַעַט וְאוֹסִיפָה לָךְ כַּהֲנָה וְכַהֲנָה:

וְכִסֶּף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לּוֹ מְאֹד. אֲלֹא כְּדִי

לִיתֵן לְאִכְסָנִיא:

יָח וְהָיָה כְּשֶׁבִתּוֹ עַל כִּסֵּא

מִמְלָכָתוֹ וְכָתַב לּוֹ אֶת מִשְׁנֵה

הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מִלְּפָנֵי

הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם:

וַיְהִי כַּמֶּתֶבֶה עַל כָּרְסֵא מַלְכוּתָהּ

וַיִּכְתֹּב לָהּ יֵת פֶּתֶשֶׁגֶן אֲוִרִיתָא הָדָא

עַל סִפְרָא מִן קָדָם כַּהֲנִיָּא לוֹאִי:

וְהִיא כְּשִׁבְתָּהּ. אִם עָשָׂה כֵן, כְּדֹאִי הוּא

שֶׁתִּתְקִיִּים מַלְכוּתָהּ: אֵת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה.

שְׁתֵּי סְפָרֵי תּוֹרוֹת, אֶחָת שֶׁהִיא מוֹנַחַת

בְּבֵית גְּנִזְיוֹ, וְאֶחָת שֶׁנִּכְנַסְתָּ וַיּוֹצֵאתָ עִמּוֹ,

וְאוֹנֵק לֹוס תִּרְגַּם פֶּתֶשֶׁגֶן, פֶּתֶר מִשְׁנֵה לְשׁוֹן

שְׁנוֹן וּדְבוּר:

יֵט וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל

יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה

אֶת יְהוָה אֱלֹהָיו לְשִׁמּוֹר אֶת

כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת

הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם:

וְתִהְיֶה עֲמָהּ וִיְהִי קָרִי בָּהּ כָּל יוֹמֵי חַיָּוֶיהָ

בְּדִיל דִּילָף לְמַדְחַל קָדָם יי אֱלֹהֶיהָ

לְמַטֵּר יָת כָּל פִּתְגָּמֵי אוֹרֵיתָא הֲדָא וִית

קִימִיא הָאֵלִין לְמַעְבְּדָהוּן:

דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. כַּמְשַׁמְעוּ:

כ לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאַחִיו

וּלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יָמִין

וְשִׁמְאוֹל לְמַעַן יֵאָרִיד יָמִים

עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב

יִשְׂרָאֵל:

בְּדִיל דָּלָא יָרִים לֵבָה מֵאַחוּהִי וּבְדִיל

דָּלָא יִסֵּי מִן תַּפְקֻדַּתָּא יְמִינָא

וְשִׁמְאֵלָא בְּדִיל דִּיּוֹרָךְ יוֹמִין עַל

מַלְכוּתָהּ הוּא וּבְנוּהִי בְּגוֹ יִשְׂרָאֵל:

ולבלתי סור מן המצוה. אפילו מצוה
קלה של נביא: למען יאריך ימים. מכלל
הן אתה שומע לאו, וכן מצינו בשאול,
שאמר לו שמואל שבעת ימים תוחל עד
בואי אליך, להעלות עולה וגו', ובתיב
ויוחל שבעת ימים, ולא שמר הבטחתו
לשמור כל היום, ולא הספיק להעלות
העולה, עד שבא שמואל ואמר לו נסבלת
באשר לא שמעת וגו' ועתה ממלכתך לא
תקום, הא למדת, שבשביל מצוה קלה
של נביא, נענש: הוא ובניו. מגיד שאם

בנו הגון למלכות, הוא קודם לכל אדם:

דברים פרק-יח

א שְׁלִישִׁי לֹא יִהְיֶה

לְכַהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל שֹׁבֵט לְוִי

חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁי

יְהוּדָה וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֶלֶתוּ:

לֹא יִהְיֶה לְכַהֲנִיָּא לְוִיָּי כָּל שֹׁבֵט דְּלִוִּי

חֶלֶק וְאַחֲסֵנָא עִם יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנִיא דִּי

וְאַחֲסֵנָתָה יִיכָלוֹן:

כֹּל שִׁבַּט לֹוִי. בֵּין תְּמִימִין בֵּין בְּעָלֵי

מוֹמִין: חֶלֶק. בְּבִיזָה: וְנַחֲלָה. בָּאָרֶץ: אֲשֵׁי

ה'. קִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ: וְנַחֲלָתוֹ. אֵלֹו קִדְשֵׁי

הַגְּבוּל, תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת, אֲבָל.

ב וְנַחֲלָה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקֶרֶב

אֶחָיו יִהְיֶה הוּא נַחֲלָתוֹ כְּאֶשֶׁר

דִּבֶּר לֹו:

וְאַחֲסֵנָא לָא יְהִי לָהּ בְּגוֹ אַחֻזָּהּ מִתָּנָן

דִּיהֵב לָהּ יֵי אֲנוּן אַחֲסֵנִיתָה כְּמָא דִּי

מִלִּיל לָהּ:

נחלָה. גמזרה, לֹא יהיה לוֹ בקרב אחיו.

ובספרי דרשו, ונחלָה לֹא יהיה לוֹ, זו נחלת

שאר. בקרב אחיו, זו נחלת חמשה, ואיני

יודע מה היא, ונראה לי, שארץ כנען

שמעבר הירדן ואילך נקראת ארץ חמשה

עממים, ושל סיחון ועוג שני עממים,

אמורי וכנעני, ונחלת שאר לרבות קיני

וקנזי וקדמוני, וכן דורש בפרשת מתנות

שנאמרו לאהרן על בן לא היה כלוי וגו',
להזהיר על קיני וקנזי וקדמוני. שוב נמצא
בדברי רבי קלונימוס, הכי גרסינן בספרי,
ונחלה לא יהיה לו, אלו נחלת חמשה.
בקרב אחיו, אלו נחלת שבעה, נחלת
חמשה שבטים ונחלת שבעה שבטים,
ומתוך שמשה ויהושע לא חלקו נחלה
אלא לחמשה שבטים בלבד, שכן משה
הנחיל לראובן וגד וחצי שבט מנשה,
ויהושע הנחיל ליהודה ואפרים ולחצי
שבט מנשה, ושבעה האחרים נטלו

מאליהן אחרי מות יהושע, מתוך כך

הזכיר חמשה לבד ושבעה לבד: באשר

דבר לו. בארצם לא תנחל גו' אני חלקך:

ג וְזֶה יְהוָה מְשַׁפֵּט הַכֹּהֲנִים

מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זִבְחֵי הַזִּבְחַ

אֵם שׁוֹר אֵם שֶׁה וְנָתַן לַכֹּהֵן

הַזֶּרַע וְהַלְוִיִּם וְהַקָּבָה:

וְדִין יְהִי דַחֲוֵי לַכֹּהֲנִיא מִן עַמָּא מִן

נְכֹסֵי נְכֹסְתָא אֵם תּוֹר אֵם אֲמַר וְיִתֵּן

לְכַהֲנָא דְרוּעָא וְלוּעָא וְקַבְתָּא:

מאת העם. ולא מאת הכהנים: אם שור
אם שֶׁה. פרט לַחִיָּה: הזרוע. מן הפרק
של ארכובה עד כף של יד שקורין
אשפלדו"ן: והלחיים. עם הלשון דורשי
רשומות היו אומרים זרוע תחת יד,
שנאמר ויקח רומח בידו. לַחִיָּים, תחת
תפלה, שנאמר ויעמוד פינחס ויפכל.
והקבה, תחת האשה אל קבתה:

ד רֵאשִׁית דְּגִבָּה תִּירְשֵׁךְ

וַיִּצְהַרְךָ וַרְאֵשִׁית גַּז צֹאנְךָ

תִּתֶּן לוֹ:

רִישׁ עֲבוּרְךָ חֲמֶרְךָ וּמִשְׁחָךָ וְרִישׁ גִּזָּא

דְּעֶנְךָ תִּפְרֹשׁ לָהּ:

ראשית דגנך. זו תרומה, ולא פירש בה

שיעור, אבל רבותינו נתנו בה שיעור, עין

יפה אחד מארבעים, עין רעה אחד

מששים, בינונית אחד מחמשים, וסמכו

על המקרא שלא לפחות מאחד מששים,

שנאמר וששיתם האיפה מחומר

השעורים. ששית האיפה חצי סאה,
כשאתה נותן חצי סאה לכוור הרי א'
מששים, שהכוור שלשים סאין: וראשית
גז צאנך. כשאתה גוזז צאנך בכל שנה, תן
ממנה ראשית לכהן, ולא פירש בה
שיעור, ורבותינו נתנו בה שיעור א'
מששים. וכמה צאן חייבות בראשית הגז,
חמש רחלות, שנאמר וחמש צאן עשויות,
רבי עקיבא אומר, ראשית גז שתיים, צאנך
ארבעה, תתן לו הרי חמשה:

ה פִּי בּוּ בָּחַר יִחְזָה אֱלֹהֶיךָ

מִכָּל שְׁבִטֶיךָ לַעֲמֹד לְשִׁירָת

בְּשֵׁם יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל

הַיָּמִים:

אֲרִי בֶה יִתְרָעִי יִי אֱלֹהֶךָ מִכָּל שְׁבִטֶיךָ

לְמַקֵּם לְשִׁמְשָׁא בְשֵׁמָא דִּי הוּא וּבָנוּהִי

כָּל יוֹמֵיא:

לַעֲמֹד לְשִׁירָת. מִבָּאן, שְׂאִין שִׁירֹת אֵלֹא

מַעֲזוּמָד:

וְרַב־יַעֲקֹב וְכִי יָבֹא הַלֵּלִי

מֵאַחַד שַׁעְרֵיךָ מִכָּל יִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר הוּא גֵר שָׁם וְיָבֹא בְּכָל

אַוֹת נַפְשׁוֹ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר

יִבְחַר יְהוָה:

וְאֵרִי יִיְתִי לוֹאֶה מִחֲדָא מִקְרוֹיךָ מִכָּל

יִשְׂרָאֵל דִּי הוּא דַּר תַּמָּן וַיִּיְתִי בְּכָל

רְעוֹת נַפְשָׁה לְאַתָּרָא דִּי יִתְרֵעִי יִי:

זכי יבא הלוי. יכול בבן לוי ודאי הכתוב

מדבר, תלמוד לומר ושרת, יצאו לויים

שאיין ראויין לשירות: ובא בכל אות נפשו

וגו':

וְיִשְׂרָת בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיוּ כָּכָל

אֶחָיו הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי

יְהוָה:

וְיִשְׁמַשׁ בְּשֵׁמָא דִּי אֱלֹהֵהּ כָּכָל אֶחָוָהּ

לֹאִי דְּמִשְׁמִשִּׁין תִּמָּן (בְּצִלּוֹ) קָדָם יְיָ:

וְשֵׁרֶת. לָמַד עַל הַכֹּהֵן, שֶׁבֹּא וּמִקְרִיב

קִרְבָּנוֹת נִדְבָתוֹ אוֹ חֻבָּתוֹ וְאִפִּילוֹ בַּמִּשְׁמֶר

שֵׁאִינוֹ שָׁלוֹם. דָּבָר אַחֵר, עוֹד לָמַד עַל

הַכֹּהֲנִים הַבָּאִים לְרַגֵּל, שֶׁמִּקְרִיבִין בַּמִּשְׁמֶר

וְעוֹבְדִין בַּקִּרְבָּנוֹת הַבָּאוֹת מִחֶמֶת הָרַגֵּל,

כַּגֹּן מוֹסְפֵי הָרַגֵּל, וְאֵע״פ שֶׁאֵין הַמִּשְׁמֶר

שָׁלָהֶם:

ח חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ לֵבַד

מִמִּכְרֵיוֹ עַל הָאֲבוֹת:

חֶלֶק כַּחֲלֹק יִיכָלוֹן בַּר מִמַּטְרָתָא דִּיִּיתִי

בְּשַׁבְּתָא דְכֵן אֶתְקִינֵנוּ אֲבַהֲתָא:

חֶלֶק כַּחֲלֹק יֵאָכְלוּ. מַלְמַד, שַׁחֲלֹקִין

בַּעֲוֵרוֹת וּבְבֶשֶׁר שַׁעֲיָרִי חֲטָאוֹת, יָכוֹל אִף

בְּדַבָּרִים הַבָּאִים שְׁלֹא מִחֲמַת הָרַגֵל, כַּגֹּן

תְּמִידִים וּמוֹסָפֵי שַׁבַּת וְנִדְרִים וְנִדְבוֹת,

תִּלְמוּד לֹאמַר לְבַד מִמְכָּרֵיו עַל הָאֲבוֹת,

חוּץ מִמָּה שֶׁמְכָרוּ הָאֲבוֹת בִּימֵי דוֹד

וְשִׁמוּאֵל, שֶׁנִּקְבְּעוּ הַמְשֻׁמְרוֹת, וּמְכָרוּ זֶה

לְזֶה טוֹל אֶתָּה שַׁבַּתְךָ וְאֲנִי אֶטוֹל שַׁבַּתִּי:

ט כִּי אֶתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא

תִּלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת

הַגּוֹיִם הָהֵם:

אֲרִי אֶת עֵלֶל לְאַרְעָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יְהִיב

לָךְ לֹא תִילַף לְמַעַבַּד כְּתוֹעֲבֹת עַמִּמֶּיךָ

הָאֲנֹכִי:

לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֶתָּה לִמַּד לְהַבִּין

וּלְהוֹדוֹת, כְּלוּמַר לְהַבִּין מַעֲשֵׂיהֶם כִּמָּה הֵם

מקולקלִין, ולהורות לבניך לא תעשה כך

וכך שזה הוא חוק העובדי כוכבים:

לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ

וּבֵתוֹ בָּאֵשׁ קִסָּם קִסָּמִים

מַעֲזֵזִין וּמַנְחֵשׁ וּמַכְשֵׁף:

לֹא יִשְׁתַּכַּח בְּךָ מַעֲבֵר בִּירָה וּבִרְתָּהּ

בְּנוֹרָא קִסָּם קִסָּמִין מַעֲזֵזִין וּמַנְחֵשׁ

וְחָרֵשׁ:

מעביר בנו ובתו באש. הוא עבודת

המולך, עושה מדורות אש מכאן ומכאן,
ומעבירו בין שתיהם: קסם קסמים. איזהו
קוסם, האוחז את מקלו ואומר אם אלך
אם לא אלך, וכן הוא אומר עמי בעצו
ישאל ומקלו יגיד לו: מעונן. רבי עקיבא
אומר, אלו נותני עונות, שאומרים עונה
כלונית יפה להתחיל, וחכמים אומרים
אלו אוחזי העינים: מנחש. פתו נפלה
מפיו, צבי הפסיקו בדרך, מקלו נפל מידו:
יֹא וְחֶבֶר חֶבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב

וַיִּדְעֵנִי וְדַרְשׁ אֶל הַמִּתִּים:

וְרָטִין רָטֵן וְשָׂאֵל בְּדִין וְדָכוּרוֹ וְתַבַּע

מִן מֵתִיא:

וְחֵבֶר חֵבֶר. שְׁמִצְרָף נֶחֱשִׁים אוֹ עֲקָרִים

אוֹ שָׂאֵר חַיִּים לְמָקוֹם אֶחָד: וְשׂוֹאֵל אוֹב.

זֶה מִכְשָׁפוֹת שֶׁשְׁמוֹ פִּיתוּם, וּמִדְּבַר מִשְׁחִיו

וּמַעֲלָה אֶת הַמֵּת בְּבֵית הַשָּׁחִי שְׁלוֹ:

וַיִּדְעוּנִי. מִכְנִים עֵצִים חַיִּים שֶׁשְׁמָהּ יָדוּעַ

לְתוֹךְ פִּי, וּמִדְּבַר הָעֵצִים עִ"י מִכְשָׁפוֹת:

וְדַרְשׁ אֶל הַמִּתִּים. כְּגוֹן הַמַּעֲלָה בְּזִכְרוֹתָיו,

והנשאל בגלגולת:

יב כי תועַבַת יְהוָה כָּל עֲשֵׂה

אֱלֹה וּבְגִלְלַת הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם

מִפְּנֵיךָ:

אֲרִי מֵרַחֵק יִי כָּל דִּיעֲבֹד אֱלִין וּבְדִיל

תּוֹעֲבַת־אֱלִין יִי אֱלֹהֶךָ מִתַּרְךָ יִתְהוֹן

מִקֶּדְמְךָ:

כל עושה אלה. עושה כל אלה לא נאמר,

אלא כל עושה אלה, אפילו אחת מהן:

יג תמים תהיה עם יהוה

אלהיך:

שלים תהי בדחלתא דיי אלהך:

תמים תהיה עם ה' אלהיך. התהלך עמו

בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר

העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל

בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו:

יד חמישי
פי הגוים

הֲאֵלֶּה אֲשֶׁר אֶתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם

אֶל מְעֻנָּנִים וְאֶל קִסְמִים

יִשְׁמְעוּ וְאֶתָּה לֹא כֵן נָתַן לָךְ

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

אֲרִי עֲמִמִּיא הָאֵלֶּיךָ דִּי אַתָּה יָרַת יִתְהוֹן

מִן מְעֻנָּנִיא וּמִן קִסְמִיא שְׁמַעִין וְאַתָּה

לֹא כֵן יִהְיֶה לָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

לֹא כֵן נָתַן לָךְ. הַקִּבְלָה, לְשִׁמוּעַ אֶל

מְעֻנָּנִים וְאֶל קִסְמִים, שֶׁהָרִי הַשְׂרָה

שכינה על הנביאים ואורים ותומים:

טו נְבִיא מִקֶּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמוֹנִי

יְקִים לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֱלֹהֵינוּ

תִּשְׁמְעוּן:

נְבִיא מִבֵּינְךָ מֵאַחֶיךָ כְּוָתִי יְקִים לְךָ יי

אֱלֹהֶךָ מִנֶּה תִקְבְּלוּן:

מקרבך מאחיד כמוני. כמו שאני מקרבך

מאחיד, יקום לך תחתי, וכן מנביא לנביא:

טז כֹּכָל אֲשֶׁר שָׂאֵלָת מֵעַם יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בְּיוֹם הַקָּהֶל

לֵאמֹר לֹא אִסַּף לְשִׁמְעַי אֶת קוֹל

יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶת הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה

הַזֹּאת לֹא אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא

אֲמוֹת:

כָּכָל דֵּי שְׁאַלְתָּא מִקֶּדֶם יי אֱלֹהֶיךָ

בְּחֹרֵב בְּיוֹמָא דְקָהֶלָא לְמִימַר לֹא אוֹסַף

לְשִׁמְעַי ית קל מִימְרָא דִּי אֱלֹהֵי וִית

אֶשְׁתָּא רַבְתָּא הֲדָא לֹא אֲחִזִּי עוֹד וְלֹא

אֲמוֹת:

יְיָ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי הֵיטִיבוּ

אֲשֶׁר דִּבַּרְוּ:

וַאֲמַר יְיָ לִי אוֹטִיבוּ דִּי מַלְּלוּ:

יח נָבִיא אֲקִים לָהֶם מִקֵּרֶב

אֲחֵיהֶם כַּמֹּד וְנִתַּתִּי דְבָרִי

בְּפִיו וְדִבַּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל

אֲשֶׁר אֶצְוֶנּוּ:

נָבִיא אֲקִים לְהוֹן מִגֹּ אֲחֵיהֶן כֹּתֵךְ

וְאַתָּן פִּתְגָמִי נְבוֹאָתִי בְּפוּמָהּ וַיִּמְלֹל

עֲמֵהוּן יְתָ כָּל דִּי אֶפְקֹדְנָהּ:

יְיָ וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע

אֶל דְּבָרֵי אֲשֶׁר יֹדְבָר בְּשִׁמִּי

אֲנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעַמּוֹ:

וַיְהִי גִבּוֹרָא דִּי לֹא יִקְבֹּל לְפִתְגָמִי דִּי

יִמְלֹל בְּשִׁמִּי מִימָרֵי יִתְבַּע מִנָּהּ:

כֹּ אֵךְ הִנָּבִיא אֲשֶׁר יִזִּיד לְדִבָּר

דְּבָרֵי בְּשִׁמִּי אֵת אֲשֶׁר לֹא

צוֹיֹתֶיךָ לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יִדְבֹּר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם וּמֵת

הַנָּבִיא הַהוּא:

בָּרַם נָבִיא דִּי יִרְשַׁע לְמַלְלָא פְתַגְמָא

בְּשֵׁמִי יְתֵּ דִּי לֹא פִקְדֵתָהּ לְמַלְלָא וְדִי

יִמְלִיל בְּשׁוֹם טַעוֹת עֲמִמִּיא וְיִתְקַטֵּל

נָבִיא הַהוּא:

אֲשֶׁר לֹא צוֹיֹתֶיךָ לְדַבֵּר. אֲבָל צוֹיֹתֶיךָ

לְחַבִּירוֹ: וְאֲשֶׁר יִדְבֹּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים

אחרים. אפילו כוון את ההלכה, לאסור
את האסור ולהתיר את המותר: ומת.
בחנק, שלשה מיתתן בידי אדם, המתנבא
מה שלא שמע, ומה שלא נאמר לו ונאמר
לחבירו, והמתנבא בשם עבודת אלילים,
אבל הכובש את נבואתו, והעובר על דברי
נביא, והעובר על דברי עצמו, מיתתן בידי
שמים, שנאמר אנכי אדרוש מעמו:

כֹּה יֹכֵחַ תֹּאמַר בְּלִבְּךָ אֵיכָה
נִדְעָ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא

דְּבַרְוּ יְהוָה:

וְאֵרִי תִימַר בְּלִבִּי אֶכְדֹּן נִדַּע יֵת

פֶּתַגְמָא דִּי לֹא מַלְלָה יֵי:

זְכִי תֵאמַר בְּלִבְבִּי. עֲתִידִין אַתֶּם לִזְמַר,

כְּשִׁיבָא חֲנִנְיָה בִּין עִזּוֹר וּמִתְנַבָּא, הִנֵּה כָּלִי

בֵּית ה' מוֹשְׁבִים מִבְּבֵלָה עֲתָה מֵהֲרָה,

וִירְמְיָהוּ עֹזֵמֵד וְצוּזָה עַל הָעַמּוּדִים וְעַל

הַיָּם, וְעַל יֵתֵר הַכֹּלִים שְׁלֹא גָלוּ עִם יְכַנְיָה,

בְּבֵלָה יוֹבֵאוּ עִם גְּלוֹת צִדְקִיָּהוּ:

כֹּב אֲשֶׁר יִדְבֹּר הַנְּבִיא בְּשֵׁם

יְהוָה וְלֹא יְהִי הַדְּבָר וְלֹא

יֵבֵא הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר לֹא

דְּבָרוֹ יְהוָה בְּזִדּוֹן דְּבָרוֹ

הַנְּבִיא לֹא תִגּוֹר מִמֶּנּוּ:

דִּי יִמְלֹל נְבִיא בְּשֵׁמָא דִּי וְלֹא יְהִי

פְּתִגְמָא וְלֹא יִתְקַיֵּם הוּא פְּתִגְמָא דִּי

לֹא מַלְלָהּ יִי בְּרִשְׁעַ מַלְלָהּ נְבִיא לֹא

תִּדְחַל מִנָּה:

אֲשֶׁר יִדְבֹר הַנְּבִיא. וַיֹּאמֶר דְּבַר זֶה עֲתִיד

לִבָּא עֲלֵיכֶם, וְתֵרְאוּ שְׂלָא יבָא, הוּא הַדְּבָר
אֲשֶׁר לֹא דִבְרוּ ה', וְהִרֹג אוֹתוֹ. וְאִם תֹּאמַר,
זוֹ בַּמִּתְנַבֵּא עַל הָעֲתִידוֹת, הֲרִי שִׁבָּא וְאֹמַר
עֲשׂוּ כֵךְ וְכֵךְ וּמִפִּי הַקֵּב"ה אֲנִי אוֹמֵר, כִּבְר
נִצְטִיז, שְׂאֵם בָּא לְהַדִּיחֵךְ מֵאַחַת מִכֻּל
הַמִּצְוֹת לֹא תִשְׁמַע לוֹ, אֲא"כּ מוֹמַחָה הוּא
לָךְ שֶׁהוּא צָדִיק גִּמּוּר, כְּגֹן אֲלִיהוּ בַּהֲר
הַכֶּרֶמֶל, שֶׁהַקָּרִיב בַּבִּמָּה בִּשְׁעַת אִיסּוּר
הַבְּמוֹת כְּדִי לְגַדּוֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל לְפִי
צוּרֵךְ שַׁעֲה וּסְיִיג הַפְּרָצָה, לְכֵךְ נֹאמַר אֲלֵיו
תִּשְׁמַעוּן: לֹא תִגּוֹר מִמֶּנּוּ. לֹא תִמְנַע

עצמך מללמד עליו חובה, ולא תירא ליענש עליו:

דברים פרק-יט

א כִּי יִכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן
לָךְ אֶת אֲרָצָם וַיִּרְשׁוּם
וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵיהֶם וּבְבֵתֵיהֶם:

אֲרִי יִשְׁצִי יִי אֱלֹהֶיךָ יְיָ עֲמִמִּיא דִּי יִי
אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ יְיָ אֶרְעָהוֹן וַתִּרְתְּנוּ

וְתִיתֵב בְּקִרְיָהוֹן וּבְבִתִּיהוֹן:

ב שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ

בְּתוֹךְ אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרֵשֶׁתָּהּ:

תֵּלֵת קְרוֹיִן תִּפְרֹשׁ לָךְ בְּגוֹ אֶרֶץ דִּי יִי

אֱלֹהֶךָ יֵהֵב לָךְ לְמִירְתָּהּ:

ג תִּכְבִּין לָךְ הֶדְרֶךָ וְשְׁלֵשֶׁת אֶת

גְּבוּל אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יִנְחִילָךְ

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לָנוּם שְׁמָה

כָּל רֹצֵחַ:

תִּתְּקֶנּוּ לָךְ אֲרָחָא וּתְתַלֵּת יָת תְּחוּם
אֶרֶץ דִּי יַחֲסִנְנָךְ יִי אֱלֹהֶךָ וַיְהִי
לְמַעֲרֹק תִּמָּן כָּל קְטוּלָא:

תכין לך הדרך. מקלט, מקלט, היה כתוב
על פרשת דרכים: ושלשת את גבול
ארצך. שיהא מתחלת הגבול, עד העיר
הראשונה של עיר מקלט, כשיעזר מהלך
שיש ממנה עד השנייה, וכן משנייה
לשלישית, וכן מן השלישית עד הגבול

השני של ארץ ישראל:

ד וְזֶה דְּבַר הָרִצָּח אֲשֶׁר יָנוּם

שָׁמָּה וְחֵי אֲשֶׁר יָכָה אֶת רֵעֵהוּ

בְּבָלִי דַעַת וְהוּא לֹא שָׁנָא לוֹ

מִתְמַל שְׁלֹשָׁם:

וְדִין פְּתִגָּם קָטוּלָא דִּיעֲרוֹק תַּמָּן

וְיִתְקִים דִּי יִקְטוּל יֵת חֲבִירָה בְּלֹא

מִנְדַּעָה וְהוּא לֹא סָנִי לָהּ מֵאֲתַמְלִי

וּמִדְקֻמוּהִי:

ה וְאַשֶׁר יָבֹא אֶת רֵעֵהוּ בִיעֹר
לְחֹטֵב עֵצִים וְנִדְחָה יָדוֹ בַּגִּרְזֹן
לְכֹרֶת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבִּרְזֹל מִן
הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וּמָת
הוּא יָנוּם אֶל אֶחָת הָעָרִים
הָאֵלֶּה וְחִי:

וְדִי יַעֲזֹל עִם חֲבֵרָה בְּחֹרֶשָׁא לְמַקֵּץ
אֶעֱיֵן וְתִתְּמָרִיג יָדָהּ בַּפְּרִזָּלָא לְמַקֵּץ
אֶעָא וְיִשְׁתַּלֵּךְ פְּרִזָּלָא מִן אֶעָא וְיִשְׁכַּח

יֵת חֲבֵרָה וַיָּמוּת הוּא יַעֲרוֹק לַחֲדָא מִן

קְרוּיָא הָאֵלִין וַיִּתְּקֵם:

וַנִּדְחָה יָדוֹ. כִּשְׁבָא לְהַפִּיל הַגְרִזִּין עַל הָעֵץ.

וַתִּרְגְּמוּ וַתִּתְמָרֵיג יָדֶיהָ, לְשׁוֹן וַנִּשְׁמָטָה יָדוֹ

לְהַפִּיל מִכַּת הַגְרִזִּין עַל הָעֵץ, כִּי שִׁמְטוּ

הַבָּקָר תִּרְגָּם יוֹנָתָן אֲרִי מִרְגֹּזֵהי תוֹרִיא:

וַנִּשְׁלַח הַבְּרִזִּים מִן הָעֵץ. יֵשׁ מִרְבּוֹתֵינוּ

אוֹמְרִים נִשְׁמָט הַבְּרִזִּים מִמָּקְתּוֹ, וַיֵּשׁ מֵהֶם

אוֹמְרִים שִׁישַׁל הַבְּרִזִּים לְחִתִּיכָה מִן הָעֵץ

הַמִּתְבַּקֵּעַ, וְהִיא נִתְּזָה וְהִרְגָּה:

וּפֶן יִרְדּוּ גֵּאֵל הָדָם אַחֲרֵי

הֲרִצָּה כִּי יֵחַם לְבָבוֹ וְהִשְׁיגוּ

כִּי יִרְבֶּה הֲדָרָדְ וְהִכָּהוּ נַפֶּשׁ

וְלוֹ אֵין מִשְׁפָּט מִוֶּת כִּי לֹא

שָׁנָא הוּא לוֹ מִתְמוֹל שְׁלָשׁוֹם:

דִּילְמָא יִרְדּוּ גֵּאֵל דְּמָא בְּתַר קְטוּלָא

אַרִּי יֵחַם לְבָהּ וַיִּדְבְּקֵנָה אַרִּי תִּסְגִּי

אַרְחָא וַיִּקְטְלֵנָה נַפֶּשׁ וְלָהּ לִית חוּבַת

דִּין דְּקְטוּל אַרִּי לָא סְנִי הוּא לָהּ

מִתְמַלִּי וּמִדְקָמוּהִי:

כֵּן יִרְדֹּף גֹּאֲלֵ הַדָּם. לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר לְהַכִּין

לְךָ דֶּרֶךְ וְעָרֵי מִקְלַט רַבִּים:

וְעַל כֵּן אֲנֹכִי מְצַוְךָ לֵאמֹר

שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ:

עַל כֵּן אֲנִי מְפַקְדְךָ לְמִיָּמָר תְּלַת

קְרוֹיִן תַּפְרֵשׁ לָךְ:

ח וְאִם יִרְחִיב יְחֻזָּה אֶלְהִיךָ אֶת

גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם

וְנָתַן לָךְ אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר

דָּבָר לָתֵת לְאַבְרָהָם:

וְאִם יִפְתִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יֵת תְּחוּמֶיךָ כְּמֵא דִּי

קָיִים לְאַבְרָהָם וַיֵּתֶן לָךְ יֵת כָּל אֶרְעָא

דִּי מִלִּיל לְמֵתֶן לְאַבְרָהָם:

וְאִם יִרְחִיב. כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָתֵת לְךָ אֶרֶץ

קִנִּי וְקִנְזִי וְקִדְמוֹנִי:

ט כִּי תִשְׁמֹר אֶת כָּל הַמִּצְוָה

הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ אֲשֶׁר אֲנֹכִי

מִצִּוְךָ הַיּוֹם לֹא־הִבַּה אֶת יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ וּלְלַכֵּת בְּדַרְכָיו כָּל

הַיָּמִים וַיִּסַּכֶּה לְךָ עוֹד שְׁלֹשׁ

עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:

אֲרִי תֵטַר יֵת כָּל תַּפְקֻדָּתָא הִדָּא

לְמַעַבְדָּהּ דִּי אֲנָא מִפְקֻדְךָ יוֹמָא דִּין

לְמַרְחָם יֵת יִי אֱלֹהֶךָ וּלְמַהֲךָ בְּאַרְחֹן

דְּתַקְנֹן קְדָמוֹהִי כָּל יוֹמִיא וְתוֹסֵף לְךָ

עוֹד תֵּלֵת קְרוּיִן עַל תֵּלֵת אֱלִיִּן:

וּסְפַת לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ. הֲרִי תִשַּׁע, ג'
שְׁבַעֲבָר הִירְדֵן, וּג' שְׁבַאֲרֵץ כְּנַעַן, וּג'
לַעֲתִיד לָבֹא:

וְלֹא יִשְׁתַּכַּף דָּם נָקִי בְּקֶרֶב
אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יִחְזָק אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לָךְ נִחְלָה וְהָיָה עָלֶיךָ דְּמִים:
וְלֹא יִשְׁתַּכַּף דָּם זָכִי בְּגוֹ אֶרֶץ דִּי יִי
אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ אֲחֻסָּנָא וִיְהִי עָלֶיךָ חוֹבַת
דִּין דְּקָטוֹל:

יֵא וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שָׁנָא לְרַעְהוּ

וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ

נַפְשׁ וְמָת וְנָם אֶל אַחַת

הָעָרִים הָאֵלֶּה:

וְאִרִי יִהְיֶה גִבֹּר סָנִי לְחִבְרָה וְיִכְמֹן לָהּ

וְיִקּוּם עָלֶיהָ וְיִמְחַנֶּה נַפְשׁ וְיָמוּת

וְיַעֲרוֹק לְחֶדָּא מִן קְרוֹיָא הָאֵלֶּין:

וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שָׁנָא לְרַעְהוּ. ע"י שְׁנֵאתוּ

הוּא בֵּא לִידֵי וְאָרַב לוֹ, מִכָּאן אִמְרוּ, עֵבֶר

אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה
חמורה, לפי שעבר על לא תשנא, סופו
לבא לידי שפיכות דמים, לכך נאמר וכי
יהיה איש שונא לרעהו וגו', שהיה לו
לכתוב וכי יקום איש וארב לרעהו והכהו
נפש:

יב וְשִׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ וְלָקְחוּ
אֶתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד
גֹּאֲלֵ הָדָם וְמָת:

וְשִׁלְחוּן סָבִי קָרְתָּה וְיִדְבָּרוּן יְתָה מִתָּמָן

וַיִּתְּנוּן יְתֵהּ בַּיַּד גֹּאֲלֵ דָמָא וַיָּמוּת:

יֹג לֹא תַחֲוֹם עֵינֶךָ עָלָיו וּבַעֲרֹת

דָּם הַנֶּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ:

לֹא תַחֲוֹם עֵינֶךָ עָלוֹהִי וְתַפְּלִי אֲשֶׁר־י

דָּם זָכִי מִיִּשְׂרָאֵל וַיֵּיטֵב לָךְ:

לֹא תַחֲוֹם עֵינֶךָ עָלָיו. שְׁלֵא תֹאמַר,

הֲרֵאשׁוֹן כְּבֹר נִהְרַג, לָמָּה אֲנִי הוֹרֵגִים אֶת

זֶה וְנִמְצְאוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים הַרוּגִים:

יד שריט ל לא תפיג

גבול רעד אשר גבול

ראשנים בנחלתך אשר תנחל

בארץ אשר יחזה אלהיך נתן

לך לרשתה:

לא תשני תחומא דחברך די תחימו

קדמאי באחסנתך די תחסן בארעא די

יִי אֱלֹהֶיךָ יְהִי לָךְ לְמִירְתָּהּ:

לֹא תִסִּיג גְּבוּל. לְשׁוֹן נִסּוּגוֹ אַחֲזֹר,

שִׁמְחִזִּיר סִימָן חִלּוּקַת הַקֶּרֶקַע לְאַחֲזֹר,

לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבִירוֹ, לְמַעַן הִרְחִיב אֶת שְׁלוֹ,

וְהִלֵּא כִּבְר נֹאמַר לֹא תִגְזוֹל, מֵהַ תִּלְמוּד

לֹזֵמֶר לֹא תִסִּיג, לְמַד עַל הָעוֹקֵר תַּחֲזֹם

חֲבִירוֹ שֶׁעוֹבֵר בְּשָׁנִי לְאוֹיֵן, יִכּוֹל אֵף בַּחוּץ

לְאַרֶץ, תִּלְמוּד לֹזֵמֶר בִּנְחִלְתְּךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל

וְגו', בְּאַרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר בְּשָׁנִי לְאוֹיֵן, בַּחוּץ

לְאַרֶץ אֵינּוּ עוֹבֵר אֲלֵא מִשּׁוֹם לֹא תִגְזוֹל:

טו לֹא יִקְוֶם עַד אֶחָד בְּאִישׁ

לְכָל עֹז וְלְכָל חַטָּאת בְּכָל

חַטָּא אֲשֶׁר יַחַטָּא עַל פִּי שְׁנֵי

עֵדִים אֹו עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים

יִקּוּם דְּבָרֵךְ:

לֹא יִקּוּם סֵהִיד חַד בְּגִבּוֹר לְכָל עֹזִין

וְלְכָל חֹזְבִין בְּכָל חַט דִּי יַחַטִּי עַל

מִימַר תִּירִין סֵהֲדִין אֹו עַל מִימַר תִּלְתָּא

סֵהֲדִין יִתְקִים פְּתַגְמָא:

עַד אַחַד. זֶה בָּנָה אַב, כָּל עַד שַׁבְּתוּרָה

שנים, אלא אם כן פרט לך בו אחד: לכל
עון ולכל חטאת. להיות חבירו נענש על
עדותו, לא עונש גוף ולא עונש ממון, אבל
קם הוא לשבועה, אמר לחבירו תן לי מנה
שהלזיתיך, א"ל אין לך בידי כלום, ועד
אחד מעידו שיש לו, חייב להשבע לו: על
פי שני עדים. ולא שיכתבו עדותם
באגרת וישלחו לב"ד, ולא שיעמוד
תורגמן בין העדים ובין הדיינים:

מִזֵּכִי יִקְוֶה עַד חֲמֵס בְּאִישׁ

לְעֲנוֹת בּוֹ סָרָה:

אֲרִי יְקוֹם סֶהִיד שֶׁקָּר בְּגִבּוֹר לְאַסְהֵדָא

בֶּה סִטְיָא:

לְעֲנוֹת בּוֹ סָרָה. דְּבַר שְׂאִינוּ, שֶׁהוֹסֵר הָעֵד

הַזֶּה מִכָּל הָעֵדוּת הַזֹּאת, כִּי־צַד, שֶׁאִמְרוּ

לָהֶם וְהָלֹא עֲמָנוּ הִייתָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם

בַּמָּקוֹם כְּלוּנִי:

יִזְ וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר

לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי

הַכֹּהֲנִים וְהַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יְהוָה

בִּיָּמֵם הָהֵם:

וַיְקוּמוּן תִּרְיָן גִּבְרִין דִּי לְהוֹן דִּינָא

קָדָם יִי קָדָם כֹּהֲנֵי וְדִינֵי דִי יְהוֹן

בִּיּוֹמֵי הָאֲנוּן:

וְעַמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים. בְּעֵדִים הַכְּתוּב

מִדְּבַר, וְלָמַד שְׁאִין עֵדוֹת בְּנָשִׁים, וְלָמַד

שֶׁצָּרִיכִין לְהַעֲיִד עֵדוֹתָן מֵעוֹמֵד: אֲשֶׁר

לָהֶם הָרִיב. אֱלֹו בְּעַלִּי הַדִּין: לִפְנֵי ה'.

יִהְיֶה דוֹמָה לָהֶם כְּאֱלֹו עוֹמֵדִין לִפְנֵי

המקום, שנאמר בקרב אלהים ישפוט:

אשר יהיו בימים ההם. יפתח בדורו

כשמואל בדורו, צריך אתה לנהוג בו

כבוד:

יְהוֹדֶרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הַיֵּטִב וְהַנָּחֵה

עַד שֶׁקָּר הָעֵד שֶׁקָּר עֲנָה

בְּאַחִיו:

וַיִּתְּבַעֲוֶן דִּינֵיָא יָאוֹת וְהָא סְהִיד שֶׁקָּר

סְהִידָא שֶׁקָּרָא אֶסְהֵד בְּאַחוּהִי:

ודרשו השופטים היטב. על פי המזימין

אותם, שבודקים וחוקרים את הבאים
להזימם בדרישה ובחקירה: והנה עד
שקר. כל מקום שנאמר עד, בשנים
הכתוב מדבר:

יֵט וְעֲשִׂיתָם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם
לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו וּבַעֲרֹתָ חָרֵעַ
מִקֶּרְבּוֹ:

וְתַעֲבֹדוֹן לָהּ כָּמָא דִּי חֲשִׁיב לְמַעֲבַד
לְאָחוּהִי וְתַפְלִי עָבַד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ:

כאשר זמם. ולא כאשר עשה, מכאן

**אמרו, הרגו אין נהרגין: לעשות לאחיו.
מה תלמוד לומר לאחיו, למד על זוממי
בת כהן נשואה שאינם בשריפה, אלא
במיתת הבועל שהוא בחנק, שנאמר באש
תשרף, היא ולא בועלה, לכך נאמר כאן
לאחיו, כאשר זמם לעשות לאחיו, ולא
כאשר זמם לעשות לאחותו, אבל בכל
שאר מיתות השוה הכתוב אשה לאיש,
וזוממי אשה נהרגין כזוממי איש, כגון
שהעידוה שהרגה את הנפש, שחללה את
השבת, נהרגין במיתתה, שלא מיעט כאן**

אחותו אלא במקום שיש לקיים בהן
הזמה כמיתת הבועל:

ב וְהִנֵּשְׂאָרִים יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ
וְלֹא יִסָּפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כְּדָבָר
הָרַע הַזֶּה בְּקֶרֶבךָ:

וְדִישֶׁת־אֲרוֹן יִשְׁמְעוּ וִידַחֲלוּ וְלֹא
יִוָּסְפוּ לְמַעַבַּד עוֹד כְּפֶתַח־מֶאֱבִישָׁא
הַדִּין בִּינֶךָ:

ישמעו ויראו. מכאן שצריכין הכרזה,

אִישׁ כְּלוּנִי וּכְלוּנִי נִהְרַגִּין עַל שְׁהוּזְמוּ

בב"ד:

כא וְלֹא תַחֲוֹם עֵינֶיךָ נִפְשׁ

בְּנִפְשׁ עֵין בְּעֵין שֵׁן בְּשֵׁן יָד

בְּיָד רֶגֶל בְּרֶגֶל:

וְלֹא תַחֲוֹם עֵינֶיךָ נִפְשׁ חֲלָף נִפְשׁ

עֵינֶיךָ חֲלָף עֵינֶיךָ שֵׁן חֲלָף שֵׁן יָד

חֲלָף יָד רֶגֶל חֲלָף רֶגֶל:

עֵין בְּעֵין. מִמּוֹן, וְכֵן שֵׁן בְּשֵׁן וְגו':

א כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ

וְרֵאִיתָ סוּם וָרֶכֶב עִם רַב

בְּמִנְּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶיךָ מֵאֶרֶץ

מִצְרַיִם׃

אֲרִי תִפּוֹק לֹאֲגַחַת קָרְבָּא עַל בַּעֲלֵי

דְּבַבְךָ וְתַחֲזִי סוּסוֹן וְרֶתְכִין עִם סִגִּי

מִנְּךָ לֹא תִדָּחַל מִנְּהוֹן אֲרִי יִי אֱלֹהֶיךָ

מִי־מֵרָה בְּסַעֲדָךְ דְּאִסְקֶךָ מֵאֶרְעָא

דְּמַצְרִים:

**כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה. סִמָּךְ הַכְּתוּב יֵצִיאת
מַלְחָמָה לְכַאֵן, לֹאמַר לָךְ, שְׂאִין מַחוּסֵר
אֲבֵר יוֹצֵא לְמַלְחָמָה. דְּבֵר אַחֵר, לֹאמַר לָךְ,
אִם עֲשִׂיתָ מִשְׁפָּט צְדָק, אַתָּה מוֹבֵטַח שְׂאֵם
תֵּצֵא לְמַלְחָמָה אַתָּה נּוֹצֵחַ, וְכֵן דּוֹד הוּא
אֹמֵר, עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט וְצְדָק בִּלְ תַנְיַחֲנִי
לְעוֹשֵׁקִי: עַל אוֹיְבֶךָ. יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ
כְּאוֹיְבִים, אֲלֵ תִרְחֹם עֲלֵיהֶם כִּי לֹא יִרְחֲמוּ
עֲלֶיךָ: סוּם וּרְכָב. בְּעֵינֵי כּוֹלָם כְּסוּם אֶחָד,**

וכן הוא אומר והכית את מדין באיש אחד,

וכן הוא אומר כי בא סוס פרעה: עם רב

ממך. בעיניך הוא רב, אבל בעיני אינו רב:

ב וְהָיָה בְּקִרְבְּכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה

וְנָגַשׁ הַכֹּהֵן וְדָבַר אֶל הָעָם:

וַיְהִי כַּמִּקְרָבֶכוֹן לְאַגָּחָא קִרְבָּא

וַיִּתְּקִירֵב כְּהֵנָא וַיִּמְלֵל עִם עֲמָא:

בקרבים אל המלחמה. סמוך לצאתכם

מן הספר מגבול ארצכם: ונגש הכהן.

המשוח לכך, והוא הנקרא משוח

מלחמה: ודבר אל העם. בלשון הקודש:

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

אַתֶּם קְרִבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה

עַל אֲיֵבֵיכֶם אֵל יְרֵךְ לְבַבְכֶם

אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּחֲפֹזוּ וְאֵל

תַּעֲרֹצוּ מִפְּנֵיהֶם:

וַיֹּמַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתּוֹן קְרִיבִין

יוֹמָא דִּין לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל בַּעְלֵי

דְּבַבֵּיכּוֹן לָא יְזוּעַ לְבַכּוֹן לָא תִדְחַלּוֹן

וְלֹא תִתְּבַהֲתוּן וְלֹא תִתְּבָרוּן מִקֶּדְמִיהוֹן:

שָׁמַע יִשְׂרָאֵל. אֲפִילוֹ אֵין בְּכֶם זְכוֹת אֲלֹא

קִרְיַאת שָׁמַע בְּלִבָּד, כְּדֹאֵי אַתֶּם שִׁישִׁיעַ

אַתְכֶם: עַל אוֹיְבֵיכֶם. אֵין אֲלוֹ אַחֵיכֶם,

שֶׁאִם תִּפְּלוּ בִידֶם אֵינָם מֵרַחֲמִים עֲלֵיכֶם,

אֵין זֶה כַּמִּלְחָמַת יְהוּדָה עִם יִשְׂרָאֵל,

שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְוּמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְּבוּ

בְּשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ בִשְׁבִיָּה וְכָל מַעֲרֹמֵיהֶם

הִלְבִּישׁוּ מִן הַשָּׁלָל וַיִּלְבִּישׁוּם וַיַּנְעִילוּם

וַיַּאֲכִילוּם וַיַּשְׁקוּם וַיְסִיכוּם וַיִּנְהָלוּם

בַּחֲמוּרִים לְכָל כּוֹשֵׁל וַיִּבְיֵאוּם יְרִיחוֹ עִיר

התמרים אצל אחיהם וישובו שומרון,
אלא על אויביכם אתם הולכים, לפיכך
התחזקו למלחמה: אל ירך לבבכם אל
תיראו ואל תחפזו ואל תערצו. ארבע
אזהרות, כנגד ארבעה דברים שמלכי
האומות עושים, מגיפים בתריסיהם כדי
להקישן זה לזה, כדי להשמיע קול
שיחפזו אלו שכנגדם ויגוסו, ורומסים
בסוסיהם ומצהילין אותם, להשמיע קול
שעטת פרסות סוסיהם, וצווחין בקולם
ותוקעין בשופרות ומיני משמיעי קול:

אל ירך לבבכם. מזהלות סוסיים: אל
תיראו. מהגפת התריסין: ואל תחפזו.
מקול הקרנות: ואל תערצו. מקול
הצווחה:

ד פי יהוה אלהיכם החלף
עמכם להלחם לכם עם
איביכם להושיע אתכם:

ארי יי אלהכון דמדבר קדמכון
לאגחא לכון קרב עם בעלי דבביכון

לְמַפְרֹק יִתְכוּן:

כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. הֵם בָּאִים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל
בָּשָׂר וָדָם וְאַתֶּם בָּאִים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם,
כִּלְשָׁתִים בָּאוּ בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל גְּלִית, מֶה הִיא
סוּפּוֹ, נָפַל וְנִפְלָו עִמּוֹ: הַהוּלָךְ עִמָּכֶם. זֶה
מַחֲנֵה הָאָרוֹן:

ה' וְדָבָרוֹ הַשְׁטָרִים אֶל הָעָם
לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה
בַּיִת חֹדֶשׁ וְלֹא חֲנֻכוֹ יִלָּךְ
וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ כֵּן יָמוּת

בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְנֹכֶנּוּ:

וַיִּמְלֹךְ סֹרֶכִיָּא קִדָּם עֲמָא לְמִימַר מִן

גִּבְרָא דִּי בְנָא בֵּיתָא חֲדָתָא וְלֹא חֲנֻכָּה

יֵהָךְ וַיִּתּוּב לְבֵיתָהּ דִּילְמָא יָמוּת

בְּאַגְחָא קִרְבָּא וּגְבַר אַחֲרָן יַחְנֹכֶנּוּ:

וְלֹא חֲנֻכוּ. לֹא דֵר בּוּ, חֲנוּךְ לְשׁוֹן הַתַּחֲלָה:

וְאִישׁ אַחֵר יַחְנֹכֶנּוּ. וּדְבַר שֶׁל עֲגֻמַת נֶפֶשׁ

הוא זה:

וְנָמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם

וְלֹא חָלְלוּ יְלָדָיו וַיָּשֻׁב לְבֵיתוֹ

כִּי יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אֲחֵר

יַחְלִלְנוּ:

וּמִן גִּבּוֹרָא דִּי נִצִּיב כִּרְמָא וְלֹא אַחֲלָה

יִהְיֶה וִיתוּב לְבֵיתָהּ דִּילְמָא יָמוּת

בְּאַגְחָא קִרְבָּא וּגְבַר אַחֲרָן יַחְלִנָּה:

וְלֹא חָלְלוּ. לֹא פָדְאוּ בִשְׁנָה הָרַבִּיעִית,

שֶׁהַפִּירוֹת טְעוּנִין לֹא כֻּלָּן בִּירוּשָׁלַיִם, אִם

לְחָלְלוּ בְּדָמַיִם וְלֹא כּוֹל הַדָּמַיִם בִּירוּשָׁלַיִם:

וְיָמִי הָאֵלֶּשׁ אֲשֶׁר אֶרֶשׁ אִשָּׁה
וְלֹא לְקַחָהּ יִלְדָּה וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ
כֵּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אֲחֵר
יִקְחָנָהּ:

וּמִן גִּבּוֹרֵי דִי אֶרֶס אֶתְתָּא וְלֹא נִסְבָּה
יִהְיֶה וִיתוּב לְבֵיתָהּ דִּילְמָא יָמוּת
בַּאֲגָחָא קִרְבָּא וּגְבַר אַחֲרָן יִסְבֵּנָה:

כֵּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה. יֵשׁוּב כֵּן יָמוּת, שֶׁאֵם
לֹא יִשְׁמַע לְדַבְרֵי הַכֹּהֵן, כִּדְאִי הוּא שִׁימוּת:

ח וַיִּסְכְּפוּ הַשְּׁטָרִים לְדָבָר אֵל

הָעָם וַאֲמָרוּ מִי הָאִישׁ הַזֶּה

וְרָדָה הַלֵּבָב יִלְדָּה וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ

וְלֹא יָמַם אֶת לֵבָב אֶחָיו

כָּל־בָּוֹ:

וַיִּוְסְפוּן סֹרְכֵי־אֵל לְמַלְלָא עִם עַמָּא

וַיִּימְרוּן מִן גְּבָרָא דְדַחַל וְתַבִּיר לְבָא

יִהְיֶה וִיתוּב לְבֵיתָהּ וְלֹא יִתְבַּר יֵת לְבָא

דַּאֲחוּהִי כָּל־בָּה:

**וַיִּסְפּוּ הַשּׁוֹטְרִים. לָמָּה נֹאמַר כֹּאן וַיִּסְפּוּ,
מוֹסִיפִין זֶה עַל דְּבַרִּי הַכֹּהֵן, שֶׁהַכֹּהֵן מְדַבֵּר
וּמִשְׁמִיעַ מִן שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל עַד לְהוֹשִׁיעַ
אֶתְכֶם, וְמִי הָאִישׁ וְשְׁנֵי וְשְׁלִישֵׁי כֹהֵן מְדַבֵּר
וְשׁוֹטֵר מִשְׁמִיעַ, וְזֶה שׁוֹטֵר מְדַבֵּר וְשׁוֹטֵר
מִשְׁמִיעַ: הִירָא וְרֵךְ הַלֵּבָב. רַבִּי עֲקִיבָא
אֹמֵר, כַּמִּשְׁמָעוֹ, שְׂאִינוּ יָכוֹל לַעֲמֹד
בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וּלְרֹאוֹת חֶרֶב שְׁלוֹפָה,
רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אֹמֵר, הִירָא מִעֲבִירוֹת
שְׁבִידוֹ, וּלְכֹךְ תִּלְתָּה לֹא תוֹרָה לַחֲזֹר עַל
בֵּית זְכָרָם וְאֵשָׁה, לְכַסּוֹת עַל הַחוֹזְרִים**

בשביל עבירות שבידם, שלא יבינו שהם
בעלי עבירה, והרואהו חוזר אומר, שמא
בנה בית או נטע כרם או ארס אשה:

ט וְהָיָה כְּכֹל הַנְּטָרִים לְדָבָר
אֵל הָעָם וּפְקֹדוֹ שָׂרֵי צְבָאוֹת
בְּרֹאשׁ הָעָם:

וַיְהִי כִּד יִשְׁצֹן סֹרְכִיא לְמַלְלָא עִם
עֲמָא וַיִּמָּנוּן רַבָּנִי חִילָא בְּרִישׁ עֲמָא:

שרי צבאות. שמעמידין זקפין מלפניהם
ומאחריהם וכשילים של ברזל בידיהם,

וּכְלֵ מִי שְׂרוּצָה לַחֲזוֹר, הַרְשׁוֹת בִּידּוֹ לְקַפֵּחַ
אֶת שׁוֹקִיוֹ. זְקַפִּינָ, בְּנֵי אָדָם עֹמְדִים בַּקָּצָה
הַמַּעֲרֵכָה לְזִקּוֹף אֶת הַנוֹפְלִים וּלְחַזְקָם
בַּדְּבָרִים, שׁוּבוּ אֶל הַמַּלְחָמָה וְלֹא תִנוּסוּ,
שֶׁתַּחֲלֹת נַפְיִלָה נִיסָה:

שְׂבִיעִי פִּי תִקְרַב

אַל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיָּהּ וְקִרְאָתָּ
אֵלֶיָּהּ לְשָׁלוֹם:

אֲרִי תִקְרַב לִקְרַתָּא לֹא־גָחָא (קָרְבָּא)

עֲלֵה וְתִקְרִי לָהּ מִלִּין דְּשָׁלָם:

כִּי תִקְרַב אֶל עֵיר. בַּמִּלְחָמָה הַרְשֹׁתָּ

הַכָּתוּב מַדְבֵּר, כִּמּוֹ שֶׁמִּפּוֹרֶשׁ בַּעֲנִין, כֵּן

תַּעֲשֶׂה לְכָל הָעָרִים הַרְחוּקוֹת וְגו':

יֵא וְהָיָה אִם שָׁלוֹם תַּעֲנֶה

וּפָתַחָהּ לָךְ וְהָיָה כָּל הָעָם

הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַם

וְעַבְדְּךָ:

וַיְהִי אִם שְׁלָם תַּעֲנֹנְךָ וְתַפְתַּח לָךְ וַיְהִי
כָּל עַמָּא דִּישְׁתַּכַּח בֵּיהּ יְהוֹן לָךְ מִסְקִי
מִסִּין וַיִּפְלַחְנָךְ:

כל העם הנמצא בה. אפילו אתה מוצא
בה משבעה אומות שנצטוית להחרימם,
אתה רשאי לקיימם: למס ועבדוך. עד
שיקבלו עליהם מסים ושעבוד:

יב וְאִם לֹא תִשְׁלִים עִמָּךְ
וְעָשִׂיתָ עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצָרָתָ
עָלֶיךָ:

וְאִם לֹא תִשְׁלַם עֲמָךְ וְתַעֲבֹד עֲמָךְ

קָרַב וְתִצּוֹר עָלֶיהָ:

וְאִם לֹא תִשְׁלַם עֲמָךְ וְעָשִׂיתָ עֲמָךְ

מִלְחָמָה. הַכְּתוּב מִבְּשָׂרְךָ, שֶׁאִם לֹא

תִּשְׁלַם עֲמָךְ, סוֹפָה לְהִלָּחֵם בְּךָ אִם

תִּנְיָחָנָה וְתִלָּךְ: וְצָרָת עָלֶיהָ. אִךְ לְהִרְעִיבָהּ

וּלְהַצְמִיאוֹתָהּ וּלְהַמִּיתָהּ מִיָּתֶת תַּחֲלוּאִים:

יְיָ וְנִתְּנָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ

וְהִכִּיתָ אֶת כָּל זְכוֹרָה לְפָנָי

חָרֵב:

וַיִּמְסְרֵנָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְתִמְחֶי יָת כָּל

דְּכוּרָה לְפֶתֶגֶם דְּחָרָב:

וְנָתַנָּה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ. אִם עָשִׂיתָ כָּל

הָאֲמֹר בַּעֲנִיָּן, סוּף שֶׁה' נֹתֵנָה בְּיָדְךָ:

יָד רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה

וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵיר כָּל

שְׁלָלָהּ תָּבֹז לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת

שְׁלָלָהּ אֲיִבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ לָךְ:

לְחֹד נְשִׂיא וְטַפִּלָּא וּבְעִירָא וְכָל דִּי
יְהִי בְקִרְתָּא כָּל עֲדָא תַּבּוּז לָךְ
וְתִיכּוּל יְתַ עֲדָא דְסִנְאָךְ דִּי יְהִי יִי
אַלְהָךְ לָךְ:

וזה טף. אף טף של זכרים, ומה אני מקיים
וזה בית את כל זכורה, בגדולים:

טו כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל הָעָרִים
הָרְחוֹקוֹת מִמֶּךָ מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא
מֵעָרֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה:

כֹּן תַעֲבֹד לְכָל קְרוֹיָא דִּי רְחִיקִין מִנָּךְ

לְחֵדָא דִּי לֹא מִקְרוֹי עַמִּמֵּיא הָאֵלִין

אֲנוּן:

טו רַק מִעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה

אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ

נִחֲלָה לֹא תַחֲיֶיהָ כָּל נַשְׁמָה:

לְחֹד מִקְרוֹי עַמִּמֵּיא הָאֵלִין דִּי יִי

אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ אַחֲסָנָא לֹא תִקֶּים כָּל

נַשְׁמָתָא:

יז כִּי הֶחֱרַם תַּחֲרִימָם הַחֲתִי

וְהָאֹמְרֵי הַכֹּנְעָנִי וְהַפְּרִזִּי הַחֲוִי

וְהַיְבוֹסִי כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ:

אֲרִי גִמְרָא תִגְמַרְנוּן חֲתָאִי וְאֹמְרָאִי

כֹּנְעָנָאִי וּפְרִזָּאִי חוּאִי וַיְבוֹסָאִי כְּמָא דִּי

פְּקֻדָּךְ יִי אֱלֹהֶיךָ:

כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ. לְרַבּוֹת אֶת הַגִּרְגָּשִׁי:

יח לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ

אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל תּוֹעֲבֹתֵם

אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַחֲטֹאתֵם

לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

בְּדִיל דִּי לֹא יִלְפֹן יִתְכּוֹן לְמַעַבַּד כְּכֹל

תּוֹעֲבֹתֵהוֹן דִּי עֲבָדוּ לְטַעֲוֹתֵהוֹן וַתַּחֲבוּן

קָדָם יי אֱלֹהֵכֹן:

לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ. הֲאֵם עָשׂוּ

תְּשׁוּבָה וְהִתְגִּירוּ, אֵתָּה רִשְׁאֵי לְקַבֵּלָם:

יֵט כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים

רַבִּים לְהַלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַכְּשֶׁהָ

לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנֶדַח

עָלֶיהָ גִּרְזֹן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל

וְאֵתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ

הַשָּׂדֶה לְבֹא מִפְּנֶיךָ בַּמַּצֹּר:

אֲרִי תִצּוֹר לְקִרְתָּא יוֹמִין סְגִי־אִין

לֹא־גָחָא עָלֶיהָ לְמַכְבְּשָׁהּ לֹא תַחבֵּל ית

אֵילָנָה לְאַרְמָא עֲלוֹהֵי פְרוֹזְלָא אֲרִי

מִנָּה תִיכּוֹל וְיִתָּה לֹא תִקּוּץ אֲרִי לֹא

כֹּאנָשָׁא אֵילָן חֶקְלָא לְמִיעַל מִקְדָּמָךְ

בְּצִירָא:

ימים. שנים: רבים. שלשה, מכאן אמרו,
אין צריך על עיירות של נכרים פחות
משלשה ימים קודם לשבת. ולמד,
שפותח בשלום שנים או ג' ימים, וכן הוא
אומר, וישב דוד בצקלג ימים שנים,
ובמלחמות הרשות הכתוב מדבר: כי
האדם עץ השדה. הרי כי משמש בלשון
דלמא, שמא האדם עץ השדה להכנס
בתוך המצור מפניך להתייסר ביסורי רעב

וַצַּמָּא בַּאנְשֵׁי הָעִיר, לָמָּה תִּשְׁחִיתֵנוּ:

בִּרְקַ עֵין אֲשֶׁר תִּדְרַע בִּי לֹא עֵין

מֵאֲכָל הוּא אֶתֹו תִּשְׁחִית

וְכָרַת וּבְנֵיתָ מִצֹּר עַל הָעִיר

אֲשֶׁר הוּא עֹשָׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה

עַד רִדְתָּהּ:

לְחֹוד אֵילָן דְּתִדְרַע אֲרִי לֹא אֵילָן

דְּמֵאֲכָל הוּא יִתֶּה תִּחְבֵּל וּתְקוּץ וּתְבַנֵּי

בְּרִקּוּמִין עַל קִרְתָּא דִּי הִיא עֲבָדָא

עֲמֹךְ קָרַבָּא עַד דְּתַכְבֵּּשָׁה:

עַד רַדְתָּהּ. לְשׁוֹן רַדּוּי, שְׁתָּהָא כּפּוּפָה לָךְ:

דברים פרק-כא

א כִּי יִמָּצֵא חָלָל בְּאֶרְצָהּ אֲשֶׁר

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ

נָפֵל בְּשָׂרָהּ לֹא נֹדַע מִי

הַכֹּהֵן:

אֲרִי יִשְׁתַּכַּח קְטִילָא בְּאֶרְעָא דִּי יִי

אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָּךְ לְמִירְתָּהּ רָמִי בַּחֲקָלָא

לֹא אֶתִידַע מִן קְטִילָה:

ב וַיֵּצְאוּ זִקְנֶיהָ וְשַׁכְּטֶיהָ וּמַדְדוֹ

אֶל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת

הַחֲלָלִים:

וַיִּפְקֹז סָבִיךְ וַדִּינִיךְ וַיִּמְשְׁחוּן לְקְרוֹיָא

דִּי סַחֲרָנוֹת קְטִילָא:

וַיֵּצְאוּ זִקְנֶיהָ מִיּוֹחָדִים שְׁבִזְקֶנֶיךָ, אִלּוּ

סְנֵהדְרֵי גְדוּלָּה: וּמַדְדוֹ מִמָּקוֹם שֶׁחֲלָל

שׁוֹכֵב: אֶל הָעֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הַחֹלָל.

לְכָל צַד, לִידַע אִיזוֹ קְרוּבָה:

וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֹלָל

וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא עֲגֹלָת

בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֹבֵד בָּהּ אֲשֶׁר

לֹא מִשְׁכָּה בָּעֵל:

וְתָהִי קִרְתָּא דְקָרִיבָא לְקִטִּילָא וַיִּדְבְּרוּן

סְבִי קִרְתָּא הַהִיא עֲגֹלָת תּוֹרֵי דִּי לֹא

אֶתְפַּלַּח בָּהּ דִּי לֹא נִגִּידַת בְּנוֹר:

דַּוְחֹרְדּוּ זְקֵנֵי הָעִיר הַזֹּאת אֶת

הָעֶגְלָה אֶל נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר

לֹא יַעֲבֹד בּוֹ וְלֹא יִזְרַע וְעֶרְפוֹ

שֵׁם אֶת הָעֶגְלָה בְּנַחַל:

וַיַּחֲתוּן סִבִּי קִרְתָּא הַהִיא יֵת עֶגְלָתָא

לְנַחֲלָא בִּיר דִּי לֹא יִתְפַּלַּח בָּהּ וְלֹא

יִזְדַּרַּע וַיִּנְקֹפוּן תַּמָּן יֵת עֶגְלָתָא

בְּנַחֲלָא:

אל נחל איתן. קשה, שלא נעבד: וערפו.

קוצץ ערפה בקופיץ, אמר הקב"ה תבא
עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות,
ותערף במקום שאינו עושה פירות, לכפר
על הריגתו של זה, שלא הניחוחו לעשות
פירות:

ה וְנִגְשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי
בָם בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְעֹשְׂתוֹ
וּלְבָרְךָ בְּשֵׁם יְהוָה וְעַל פִּיהֶם
יְהִי כָל רִיב וְכָל נִגַּע:

וַיִּתְקַרְבוּ כֹהֲנֵי לֵוִי אֲרִי בְּהוֹן

יִתְּרֵעִי יִי אֱלֹהֶךָ לְשִׁמְשׁוֹתֶיהָ וּלְבָרְכָא

בְּשִׁמָּא דִּי וְעַל מִימְרֵהוּן יְהִי כָּל דִּין

וְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוֹ:

וְכָל זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא

הַקְּרָבִים אֶל הַחֲלָל יִרְחֲצוּ אֶת

יְדֵיהֶם עַל הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה

בַּנֶּחֱלִ:

וְכָל סְבִי קִרְתָּא הֵהִיא דְקָרִיבִין

לְקַטִּילָא יִסְחֹון יֵת יְדֵיהוּן עַל עֲגֻלְתָּא

דִּנְקַפְתָּא בְּנַחֲלָא:

מִפְטִיר וְעֵנֹו וְאִמְרוּ

יְדֵינוּ לֹא (שִׁפְכָה) שִׁפְכוּ אֶת

הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ:

וַיִּתְּבוּן וַיִּמְרוּן יִדְנָא לֹא אֲשַׁדּוּ יֵת

דְּמָא הֵדִין וְעֵינָנָא לֹא חֲזָאָה:

יְדֵינוּ לֹא שִׁפְכוּ. וְכִי עָלְתָה עַל לֵב שִׁזְקֵנִי

בֵּית דִּין שׁוֹפְכֵי דַמִּים הֵם, אֲלֵא לֹא

רַאִינוּהוּ וּפִטְרֵנוּהוּ בְּלֹא מִזִּזְנוֹת וּבְלֹא לוֹיָהּ.

וְהַכֹּהֲנִים אֹמְרִים כֹּפֶר לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל:

ח כֹּפֶר לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

פָּדִיתָ יְהוָה וְאַל תִּתֵּן דָּם נָקִי

בְּקֶרֶב עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכְפֹּר

לָהֶם הַדָּם:

כֹּהֲנֵיָא יִמְרוֹן כֹּפֶר לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל דִּי

פִּרְקִיתָ יְיָ וְלֹא תִתֵּן חֹבֶת דָּם זָכִי בְּגוֹ

עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל וְיִתְכַפֵּר לָהוֹן עַל דְּמָא:

וּנְכַפֵּר לָהֶם הַדָּם. הַכְּתוּב מִבְּשָׂרָם,

שֶׁמִּשְׁעֵשׂוּ כֵן יְכַוֵּר לָהֶם הָעוֹן:

ט וְאַתָּה תִּבְעֵר הַדָּם הַנֶּקִּי

מִמָּקוֹרָם כִּי תַעֲשֶׂה הַיֵּשָׁר

בְּעֵינֵי יְהוָה:

וְאַתָּה תִּפְלֵי אֲשֶׁר־יָדָם זָכִי מִבִּינָךְ אֲרִי

תַּעֲבֹד דְּכֶשֶׁר קָדָם יי: ססס:

וְאַתָּה תִּבְעֵר. מַגִּיד, שֶׁאֵם נִמְצָא הַחֹרֵג

אַחֵר שֶׁנִּתְעַרְפָּה הָעִגְלָה, הָרִי זֶה יִהְיֶה,

וְהוּא הַיֵּשָׁר בְּעֵינֵי ה': חִסְלַת פִּרְשַׁת

פרשת שופטים – מפטיר – דף תרעב

שופטים: